

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ КОНСУЛЬТУВАННЯ ОСІБ/СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У
СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “29” серпня 2022р.

м. Івано-Франківськ – 2022р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи консультування
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	3 / 5-6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета: полягає у створенні умов для засвоєння студентами цілісної системи знань на основі наукового підходу до практики консультування; в ознайомленні з основними параметрами процесу консультування: умовами, структурою, динамікою, чинниками, що впливають на характер протікання консультативного процесу; в отриманні базових умінь і навичок, необхідних консультантові в практичній діяльності; у формуванні та розвитку професійно та особистісно важливих якостей майбутніх фахівців в галузі соціальної роботи з особами/сім'ями, які перебувають у складних життєвих обставинах

Завдання:

- знайомство з основними теоретичними уявленнями про консультування і оволодіння понятійним і термінологічним апаратом дисципліни;
- формування уявлень про клієнта консультації, адекватних науковим психологічним знанням;
- знайомство з професійними вимогами, що висуваються консультанту;
- вивчення основних методів, прийомів і технік консультування;
- вивчення форм і видів цілеспрямованого впливу в консультуванні;
- ознайомлення з методами і навичками ведення консультативної бесіди;
- розвиток і поглиблення навичок рефлексивного аналізу (в тому числі консультативної бесіди).

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних

теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності.

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та фахівців територіальних громад.

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян/сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси осіб/сімей.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

СК-25. Здатність розуміти сутність, значення напрямів, форм і методів та технології соціальної роботи з різними категоріями клієнтів, координувати волонтерську діяльність.

Програмні результати навчання

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з особами та сім'ями, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності.

РН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

РН 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

РН 24. Організовувати та здійснювати, спрямовані на розвиток батьківського потенціалу навчання батьків розуміти потреби дітей та добирати способи задоволення потреб дітей відповідно до їх віку та індивідуальних особливостей, методи ненасильницького дисциплінованого впливу на дітей з метою запобігання вилучення дітей із сім'ї в межах повноважень.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Консультування як вид соціальної допомоги	Розуміти поняття консультування та його зв'язок з психотерапією і психокорекцією. Знати мету та завдання консультування. Дотримуватися принципів консультування. Знати сфери застосування консультування та його види.	Аналіз наукових джерел, питання для обговорення, тести.
2.	Напрями психологічного консультування	Знати і розуміти напрями психологічного консультування: психо-аналітичний (психоаналіз як теорія особистості. Структура особистості. Основні техніки); гуманістичний напрям (особистісно-центроване консультування. Гештальт-консультування. Трансактний аналіз у консультуванні); біхевіористичний (практика поведінкового консультування. Консультування реалізмом); когнітивний напрям у психологічному консультуванні.	Презентація, робота з науковими джерелами, питання для обговорення.
3.	Професійні вимоги до особистості консультанта	Розуміти особистість консультанта як основну складову процесу консультування. Знати вимоги	Питання для обговорення, індивідуальні

		до консультанта, комунікативні техніки та засоби його впливу, етику поведінки та професійний етикет консультанта. Розуміти вербальну і невербальну поведінку консультанта.	завдання, написання есе.
4.	Організація і методика консультування	Знати вимоги до організації і проведення консультативної бесіди. Вміти організувати процес консультування. Знати структуру процесу консультування. Виділяти особливості першої зустрічі.	Підготовка до дискусії на тему: «Перенесення і контрперенесення та їх вплив на контакт із клієнтом під час бесіди.
5.	Методи консультування	Знати технологію ведення бесіди, вимоги до організації і її проведення. Виділяти особливості контакту консультанта із клієнтом під час бесіди. Розуміти вербальний і невербальний консультативний контакт. Знати особливості проведення інтерв'ю у консультуванні.	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання психологічних задач.
6	Особи/сім'ї, що опинилися у складних життєвих обставинах як об'єкти консультативного процесу	Знати типологію осіб/сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах. Виділяти причини виникнення складних життєвих обставин.	Питання для обговорення. Обговорення і розв'язання проблемних ситуацій.
7	Нормативно-правове підґрунтя консультування	Розуміти значення та структуру державного стандарту соціального супроводу. Знати Закон України «Про соціальні послуги» (2019). Постанова Кабінету Міністрів України «Про організацію надання соціальних послуг» (2020). Наказ Мінсоцполітики України № 1005 (2018).	Створити банк даних нормативно-правового забезпечення консультування

8	Консультування осіб/сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах	Визначати особливості консультування осіб/сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах. Володіти методикою консультування осіб/сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах.	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
9	Консультування працездатних членів сім'ї (особи) в яких відсутнє постійне місце роботи	Визначати причини відсутності постійного місця роботи. Володіти методикою консультування (особи) сім'ї в яких відсутнє постійне місце роботи	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
	Консультування осіб в яких відсутнє житло, призначене та придатне для проживання	Визначати причини відсутності житла або непридатності житла для проживання. Володіти методикою консультування осіб, в яких відсутнє постійне місце проживання.	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
10	Особливості консультування осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, взяття під варту одного з членів сім'ї (особи)	Визначати особливості консультування осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, взяття під варту одного з членів сім'ї (особи) та володіти методикою їх консультування	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
11	Особливості консультування осіб/сімей, де здійснюється насильство в сім'ї та жорстоке поводження з дитиною в сім'ї	Визначати причини та особливості консультування осіб/сімей, де здійснюється насильство в сім'ї, жорстоке поводження з дитиною в сім'ї та володіти методикою консультування зазначеної категорії осіб	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
12	Консультування при ухиленні батьків від виконання обов'язків з	Визначати причини ухилення батьків від виконання обов'язків з виховання дитини та знати методи	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання

	виховання дитини та відібрання у батьків дитини без позбавлення батьківських прав	консультування осіб зазначеної категорії	
13	Консультування осіб/сімей, які зазнали стихійного лиха	Знати нормативно-правове забезпечення щодо соціальної допомоги особам/сім'ям, які зазнали стихійного лиха і володіти методикою консультування в наданні такої допомоги зазначеній категорії	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
14	Консультування осіб/сімей, які зазнали дискримінації	Розуміти поняття дискримінації, визначати причини дискримінації, знати методи консультування осіб/сімей, які зазнали дискримінації	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
15	Консультування при тривалій хворобі, встановлені інвалідності	Розуміти поняття «інвалідність», знати причини, групи інвалідності та володіти методикою консультування при тривалій хворобі, встановлені інвалідності	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання
16	Консультування сім'ї (особи) способ життя, внаслідок якого один із членів частково або повністю не має здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте життя та брати участь у суспільному житті	Визначати причини сім'ї (особи) способ життя, внаслідок якого один із членів частково або повністю не має здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте життя та знати методи консультування зазначеної категорії осіб	Обговорення проблемних ситуацій, аналіз і розв'язання

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Індивідуальне заняття	20

Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Семінарські заняття		4		4		4		4		4		5						25
Самостійна робота																5		5
Індивідуальні завдання													20					20
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень		4		4		4		4		4		5		20		5	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Алімов О. Ф. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування в екстремальних та кризових умовах: навчальний посібник. Х.: УЦЗУ, 2008. 122 с. 2. Антонова Н. В. та ін. Консультування і коучинг персоналу в організації : підручник та практикум для бакалавриата та магістратури / за ред. Н. В. Антонової, Н. Л. Іванової. М. : Видавництво Юрайт, 2019. 370 с. 3. Буленко Т. В. Діагностика особистості в практичній діяльності психолога / Т. В. Буленко, М. І. Мушкевич, Р. П. Федоренко. Луцьк : [б. в.], 1996. 312 с. 4. Буллах І. С. Бушай І. М., Кузьменко В. У., Помиткін Е. О., Алексєєва Ю. А. Консультативна психологія: підручник. Вінниця: Нілан, 2014. 484 с. 5. Вавринів О.С. Основи психологічного консультування : навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 112 с. 6. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. К. : Четверта хвиля, 2004. 256 с. 7. Васьківська С. Психологічний запит клієнта. <i>Психолог</i>. 2007. Січ. (№ 4). С. 17–18. 8. Гребінь Л. О. Особливості практики надання психологічної допомоги пораненим військовослужбовцям. <i>Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій</i>: методичний посібник. К.:ТОВ Видавництво «Логос», 2015. 207 с. 9. Євдокимова Н.О., Опанасенко Л.А, Іванцова Н.Б. Психологічні основи професійного консультування: навчальний посібник. Миколаїв: Гліон, 2015. 384 с. 	

10. Зварич І.М., Панок В.Г., Чаплак Я.В., Чернописький О.М. Основи психологічного консультування: навч.-метод. Посібник. Видання 2-ге стереотипне. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. 272 с.
11. Комарова Н. М. Особливості консультативної роботи з сім'ями, які виховують біологічно нерідних дітей. *Соц. працівник*. 2006. Серп. (№ 15). С. 14–31.
12. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
13. Кулик І.В. Основи консультування: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР. 2018. 92 с.
14. Кулик І.В. Особливості консультування сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах. *Ввічливість. Humanitas*, 3. 2022. С.33-38
15. Кулик І.В. Психологічне консультування у діяльності соціального працівника. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції, 24 квітня 2020 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. С. 65-68
16. Кулик І.В. Соціальне та психологічне консультування як складові професійної діяльності в галузі соціальної роботи. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. Л.П. Мельник, В.І.Співака*. Вип. XXXVI. Серія: соціально-педагогічна. Кам'янець-Подільський: Медобори – 2006, 2016. С. 129-137.
17. Лісова О. С. Психологія суїцидальної поведінки. Чернівці : АНТ Лтд, 2004. 233 с.
18. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування: навчальний посібник. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с.
19. Мельник Л. А. та ін. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.
20. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв : Іліон, 2019. 134 с.
21. Панок В.Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування : навч. посібник/ В. Г. Панок, Я. В. Чаплак, Я. Ф. Андреева / за заг.ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 384 с.
22. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці: Рута, 2014. 272 с.
23. Рябченко В. Психологічна консультація. Інформація про роботу з очною, заочною та дистанційною формами проведення. *Психолог*. 2007. Квіт. (№ 13/15). С. 71–73.

24. Федоренко Р. П., Шкарлатюк К. І. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III - IV рівнів акредитації / Раїса Петрівна Федоренко, Катерина Іванівна Шкарлатюк. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 199 с.
25. Федоренко Р.П. Практикум з психологічного консультування: Навчально-методичний посібник. Луцьк: Вежа, 2005. 105 с.
26. Федоренко Р.П. Психодіагностична практика в клініці: Навчально-методичний посібник. Луцьк: Вежа, 2010. 234 с.
27. Федоренко Р.П. Психологія молодшої сім'ї та сімейна криза: монографія. Луцьк: Вежа, 2007. 195с.
28. Федоренко Р.П. Психологія суїциду: Навчальний посібник. Луцьк: Вежа, 2011. 234 с.
29. Харченко С. Я., Краснова Н. П., Юрків Я. І. Соціально-педагогічне консультування : навчальний посібник. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 403 с.
30. Хомич Г.О., Ткач Р.М. Основи психологічного консультування: Нав. посіб. К.: МАУП, 2004. 152 с.
31. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Професіонал, 2007. 544 с.
32. Чудава Н. В., Шулдик Г. О. Основи психологічного консультування: навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2013. 352 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач	Кулик Іванна Василівна
Контактна інформація викладача	+380677047023 ivanna.kulyk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності.

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:
--------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> – Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час занять	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти»,</p>

	<p>відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. За рішенням кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus.</p>

Викладач

Кулик І.В.